

Mirosław Kuczyński

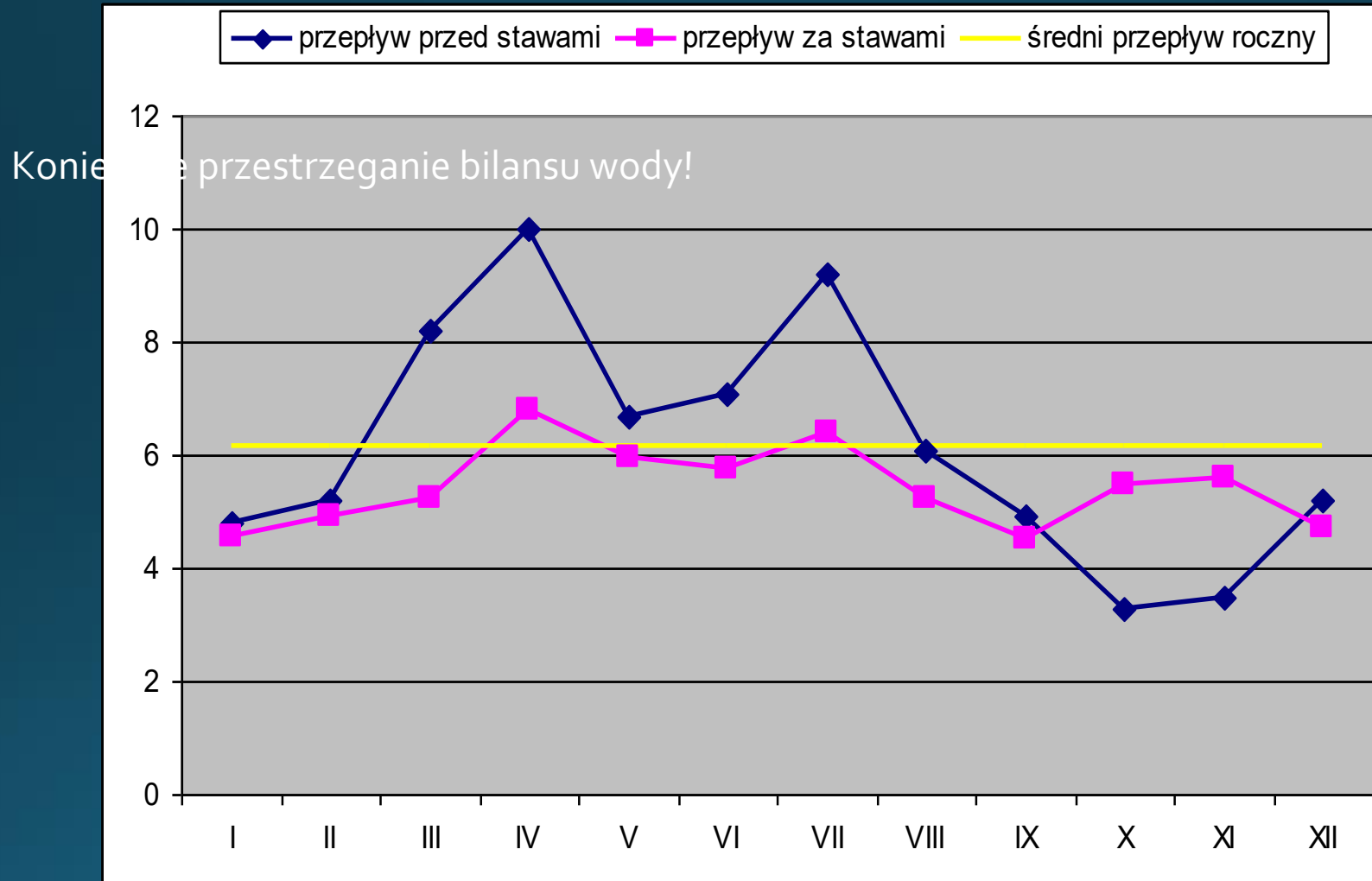
Stawy karpowe w środowisku

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Morski i Rybacki

Hydrologia (stawy gołyskie)

za: D. Augustyn

Bioróżnorodność

rośliny: 1169 gatunków

zwierzęta: 936 gatunków

Druga strona bioróżnorodności

Zwierzęta chronione a obręby hodowlane i obwody rybackie

- Większość gatunków harmonijnie funkcjonalna – brak konfliktów
- Niektóre gatunki potencjalnie konfliktogenne
 - chronione
 - inne

Ochrona gatunkowa

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 ze zm.)

Załącznik 1 - gatunki zwierząt objętych ochroną ścisłą z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej.

- Załącznik 2 - gatunki zwierząt objętych ochroną częściową
- Załącznik 3 – gatunki zwierząt objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane
- Załącznik 4 - gatunki zwierząt wymagających ustalenia stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania oraz wielkości tych stref

Załącznik nr 1

- łabędź niemy,
- perkoz dwuczuby,
- ślepowron,
- bąk, bączek,
- czaple (z wyjątkiem cz. siwej),
- bocian biały, b. czarny,
- bielik, rybołów,
- mewy (z wyjątkiem białogłowej i srebrzystej), rybitwy,
- norka europejska

Załącznik nr 2

- Kormoran czarny
- Czapla siwa
- Mewa srebrzysta
- Mewa białogłowa
- Bóbr europejski
- Wydra
- Karczownik

Załącznik nr 3

- Bóbr europejski
 - (przez odstrzał z broni myśliwskiej lub chwytanie w pułapki żywołowne - w okresie od dnia 1 października do dnia 15 marca)

Załącznik nr 4

- Żółw błotny – strefa całoroczna 200 m, strefa okresowa 500 m od miejsc lęgu i regularnego przebywania (01.03. - 30.09.)
- Ślepowron – kolonia lęgowa chroniona
- Bielik - strefy 200m i 500m od gniazda (01.01. – 31.07)
- Rybołów – strefy 200m i 500m od gniazda (01.03 – 31.08)

Skutki presji ptaków rybożernych?

Straty w infrastrukturze

- Zmniejszenie o ponad 50% powierzchni stawów rybnych w Camargue (EIFAC 1988)
- całkowita likwidacja 218 ha ekstensywnie prowadzonych stawów rybnych w Lelystad (NL)

Straty bezpośrednie w obsadach

- pojedynczy kormoran wyjada w ciągu siedmiomiesięcznego sezonu od 89 kg do 147 kg ryb (Dobrowolski i in. 1995)
- gniazdujące w Polsce 54 216 szt kormorana czarnego (Bzoma 2011) = 7 120 do 11 760 ton ryb rocznie
- Migrujące 200 – 300 tys szt kormoranów (Bzoma 2011) = 85 do 225 ton dziennie

Straty wtórne (fotografie J.Kortan, 2010)

Straty wtórne (fot. Z.Adamek, J.Kortan, 2010)

Szkodnik w języku polskim

- osoba wyrządzająca szkodę komuś lub czemuś
- o osobie lub zwierzęciu, których działanie powoduje jakąś niezbyt dotkliwą szkodę
- zwierzę wyrządzające szkody gospodarce ludzkiej

Zwalczanie szkodników w prawie RP

- Ustawa z dnia 13 października 1995r Prawo łowieckie, art. 9:
„Ochrona zwierzyny – poza zasadami określonymi w przepisach o ochronie przyrody – obejmuje tworzenie warunków bezpiecznego bytowania zwierzyny, a w szczególności: 1) **zwalczanie kłusownictwa i wszelkich zjawisk szkodnictwa łowieckiego**”...

Zwalczanie szkodników w prawie RP

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r o lasach, art. 9.1.: „W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów, właściciele lasów są **obowiązani** do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności do: (...) 2) **zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów.**

Zwalczanie szkodników w praktyce

Zwalczanie szkodników w praktyce

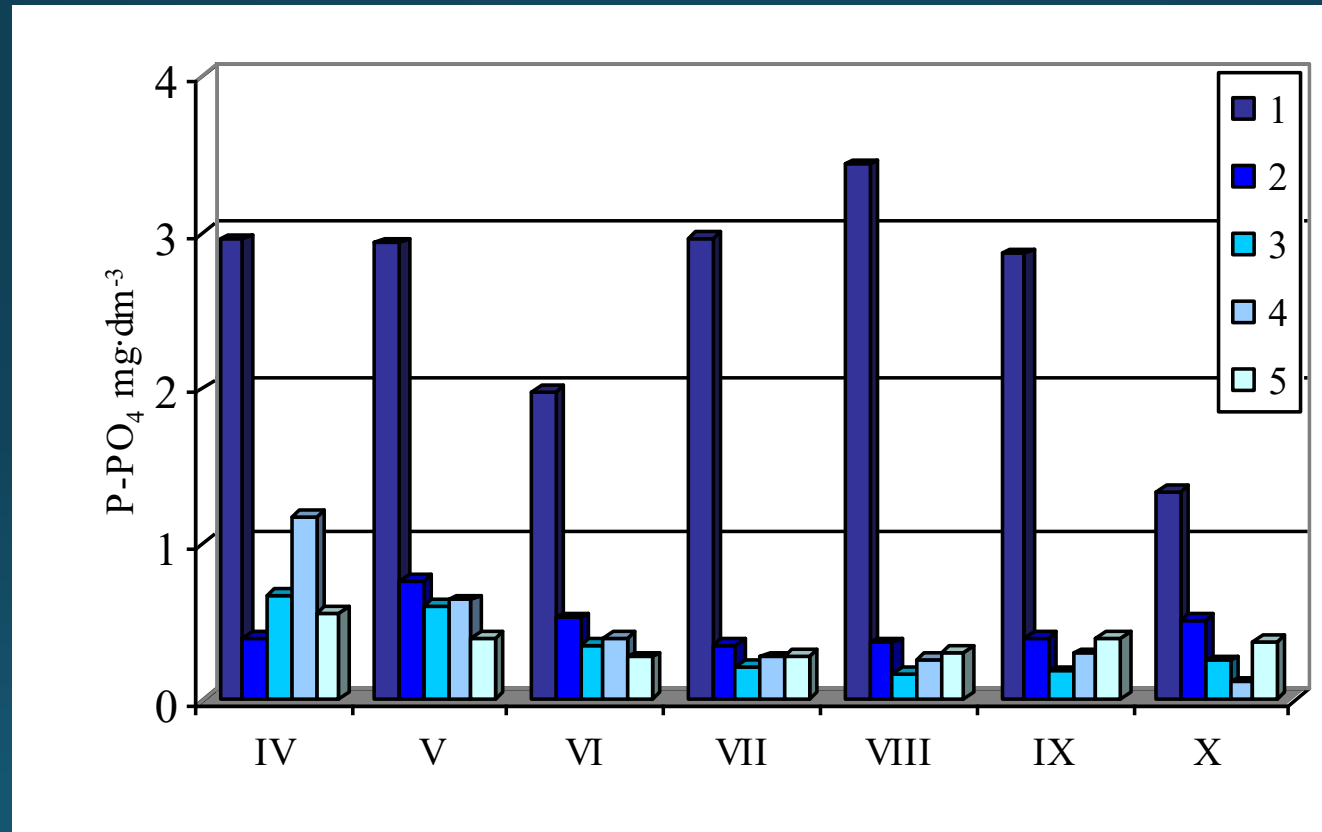

Akwakultura a jakość wody

- Wymagania jakościowe dla wody służącej do chowu i hodowli ryb
- Postęp w technologiach akwakultury: pełnoporcjowe mieszanki paszowe, napowietrzanie i natlenianie, recyrkulacja, techniki oczyszczania zrzutu wód z obiektów.

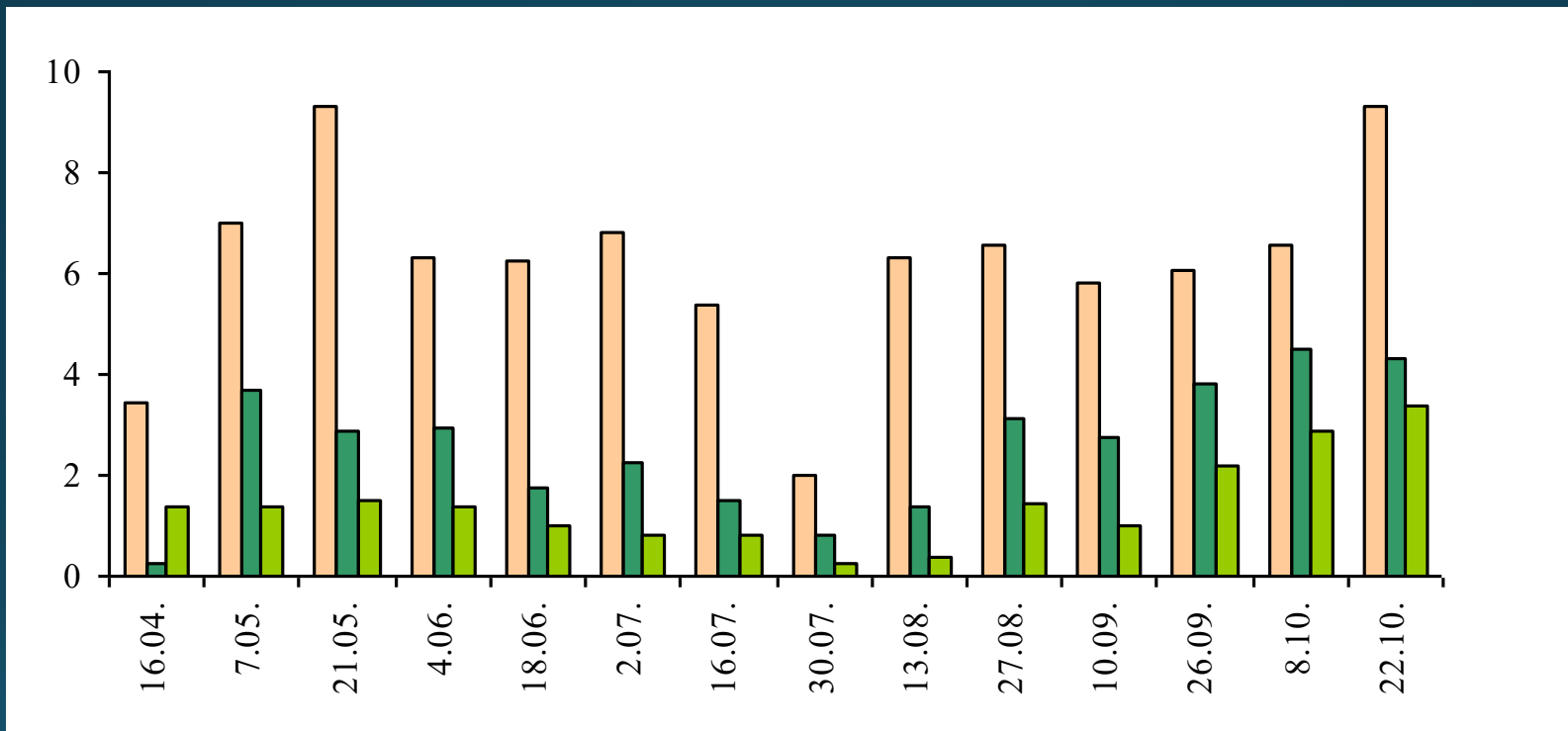
Stawy jako „pułapka na biogeny”

Średnie miesięczne koncentracje fosforu w dopływającej (1) i odpływającej (2 –5) wodzie

Stawy jako „pułapka na biogeny”

Koncentracja azotanów w dopływającej i odpływającej wodzie

Jakość wody w RDW

- RDW prezentuje podejście jakościowe, nie zaś ilościowe
- Zasada „zanieczyszczający płaci” , a nie „korzystający płaci”

Gospodarka rybacka, a NATURA 2000

- Prawne podstawy na poziomie UE:
 - dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej dalej dyrektywą „siedliskową”. Art. 3 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje utworzenie spójnej europejskiej sieci ekologicznej pod nazwą Natura 2000, która ma obejmować:
 - specjalne obszary ochrony siedlisk tworzone na podstawie tej dyrektywy (w skrócie nazywane obszarami „siedliskowymi” lub „habitatowymi”) i
 - obszary specjalnej ochrony ptaków (tzw. obszary „ptasie”) tworzone w państwach Unii Europejskiej już wcześniej na podstawie dyrektywy 79/409/EWG Rady z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa^[1], zwanej dalej dyrektywą „ptasią”, aktualnie wprost zastąpionej dyrektywą **Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 listopada 2009 r. 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa**

NATURA 2000 a akwakultura

- Brak odrębnych regulacji prawnych dot. akwakultury
- Obowiązują zasady prawne określone dla terytorium RP
- NATURA 2000 nie ma charakteru rezerwatowego

NATURA 2000 a akwakultura

- Ustawa o ochronie przyrody, art. 33:
- „1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:
 - 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
 - 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.”

NATURA 2000 a akwakultura

- Ustawa o ochronie przyrody, art.36.1.:
 - Na obszarach Natura 2000, z zastrzeżeniem ust.2, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybicka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie oddziałuje znacząco negatywnie na cele ochrony obszaru Natura 2000.

NATURA 2000 a akwakultura

- Ustawa o ochronie przyrody, art.36.3.:
 - Jeżeli działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka lub rybicka wymaga dostosowania do wymogów ochrony obszaru Natura 2000, na którym nie mają zastosowania programy wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości, regionalny dyrektor ochrony środowiska może zawrzeć umowę z właścicielem lub posiadaczem obszaru, z wyjątkiem zarządców nieruchomości Skarbu Państwa, która zawiera wykaz niezbędnych działań, sposoby i terminy ich wykonania oraz warunki i terminy rozliczenia należności za wykonane czynności, a także wartość rekompensaty za utracone dochody wynikające z wprowadzonych ograniczeń."

NATURA 2000 a akwakultura

możliwości reagowania

- Udział w procesie ustanawiania obszarów ochronnych – opinie Rad Gmin (często nie brane pod uwagę)
- Udział w procesie ustanawiania programu działań ochronnych
 - PDO OSO Dolina Górnej Wisły : „podstawowym zagrożeniem ze strony rybactwa dla obszaru jest zaniechanie prowadzenia działalności rybackiej lub zmiana sposobu prowadzenia gospodarki”

Pora na konkluzje:

Przyroda akwakulturze

- Obiekty akwakultury korzystają z zasobów wodnych
- Jakość wody warunkiem powodzenia chowu
- Pokarm naturalny – podstawą technologii stawowych
- Zależność od warunków meteorologicznych
- Zwierzęta rybożerne – możliwy konflikt
- Zwierzęta zasiedlające – możliwy konflikt

Akwakultura przyrodzie

- Stabilizacja przepływów w rzekach (stawy)
- Retencja (stawy, wcale nie mała, ok. 550 km³ wody)
- Pozytywny wpływ na lokalny poziom wód gruntowych
- Retencja biogenów (stawy)
- Skrócenie obiegu pary wodnej
- Wzrost wilgotności powietrza
- Bogata szata roślinna
- Bogaty świat zwierzęcy
- Krajobraz
- Produkcja gatunków zarybieniowych

Akwakultura przyrodzie

- Siedliska (w tym także dla gatunków chronionych)
- Miejsce schronienia
- Miejsce rozrodu
- Miejsce żerowania
- Miejsce odpoczynku (ptaki migrujące)

Akwakultura przyrodzie

- Siedliska (w tym także dla gatunków chronionych)
 - Skorupiaki (rak stawowy)
 - Owady (ważki)
 - Mięczaki (szczężuja)
 - Ryby (piekielnica, brzanka)
 - Płazy (wszystkie obecne gatunki)
 - Gady (zaskroniec)
 - Ptaki (ślepowron, bączek, zielonka)
 - Ssaki (rzęsorek)

Krótką synteza

- Stawy karpiowe pełnią lub pełniły funkcję:
 - Produkcyjną
 - Przeciwpozarową
 - Ogólnogospodarską (np. pojenie bydła)
 - Retencyjną
 - Zatrzymania biogenów
 - Kształtowania bioróżnorodności
 - Kształtowania krajobrazu
 - Edukacyjną
 - ...

Wzajemne relacje

- Nadmierne i nieodpowiedzialne korzystanie z zasobów – utrata warunków dla prowadzenia działalności, zniszczenia w środowisku
- Nadmierne ograniczenia i obciążenia – utrata stabilności ekonomicznej
- Utrata stabilności ekonomicznej – możliwe decyzje zaniechania prowadzenia działalności
- Zaniechanie działalności – utrata siedlisk i gatunków, w tym także chronionych, utrata zdolności oczyszczających wody, utrata obszarów małej retencji
- Zrównoważony rozwój = harmonia ekonomii, środowiska naturalnego i człowieka.

Stawy karpowe to inwestycja
długoterminowa.

Krótkotrwałe straty lub chwilowe
korzyści nie powinny przysłaniać efektu
długofalowego.

Dziękuję za uwagę